

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

andrea.larsson@regeringskansliet.se

Stockholm 2021-04-19

REMISSYTTRANDE;

Promemorian Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (Ert diarienummer S2021/03267)

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar 5 430 medlemsföretag med 8 090 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerad promemoria och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

Förslagen i promemorian

Lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) gäller till utgången av september 2021. Enligt ett tidigare lagförslag från regeringen (prop. 2020/21:107) ska lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen – som annars upphör att gälla vid utgången av maj 2021 – fortsätta att gälla till utgången av september 2021.

I här aktuell promemoria föreslår Socialdepartementet att såväl covid-19-lagen som lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska fortsätta att gälla till utgången av januari 2022.

Som skäl för förslagen hänvisar Socialdepartementet till att det vid en eventuell fortsatt allvarlig smittspridning från hösten 2021 är angeläget att det finns en beredskap för en förlängning av de aktuella lagarna samt att en sådan beredskap förutsätter att det finns ett remitterat förslag så att lagarna, vid behov, kan fortsätta att gälla även efter utgången av september 2021.

Visitans synpunkter

Olika restriktioners påverkan på företagen i besöksnäringen

Företagen i besöksnäringen – restauranger, hotell, konferensanläggningar, nöjesparker, nattklubbar, skidanläggningar och campingplatser m.m. – har drabbats oerhört hårt till följd av coronapandemin och de restriktioner som redan har införts i samband med denna. Särskilt hårt har företagen drabbats av restriktionerna i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen med anslutande föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) från Folkhälsomyndigheten med bl.a. nu gällande krav att alla serveringsställen ska stänga för förtäring på stället kl. 20.30 och att gäster måste sitta en och en på serveringsställen, förordningen (2020:114) om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar samt förordningen (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol och dess nu gällande förbud mot att servera alkoholdrycker mellan klockan 22.00 och 11.00.

Sedan den 24 november 2020 gäller en huvudregel om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än åtta deltagare tills vidare inte får hållas inom Sverige. Denna reglering finns numera i förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Det tidigare gällande undantaget från deltagarbegränsningen vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som hålls på serveringsställen som omfattas av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder har upphört. Undantaget för så kallade arrangemang med sittande publik och möjligheten att då tillåta högst 300 deltagare kvarstår däremot i förordningen. Vid allmänna sammankomster för religionsutövning som hålls med anledning av dödsfall – det vill säga begravningar – får antalet deltagare vara högst 20.

Härutöver har länsstyrelserna meddelat föreskrifter om en begränsning till högst åtta deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inom länet, även vid så kallade arrangemang med sittande publik.

Begränsningarna av antalet deltagare vid offentliga tillställningar har i praktiken medfört ett näringsförbud för bl.a. landets nöjesparker, då de som tivolinöjen är att betrakta som offentliga tillställningar.

Visita är helt och fullt på det klara med att människors hälsa alltid måste sättas i främsta rummet och vi har mycket stor respekt och förståelse för att olika typer av åtgärder måste vidtas för att motverka spridningen av covid-19. I detta ligger också att förändringar kan komma att behöva ske och ytterligare åtgärder vidtas beroende på hur smittspridningen utvecklas. Visita och våra medlemsföretag har nu i drygt ett års

tid vidtagit en mängd åtgärder för att bidra till att motverka smittspridning och för att efterleva de restriktioner som gäller och vi ser detta som en självklar och viktig uppgift.

Det företagen nu så akut behöver – och har behövt under en längre tid – är i första hand rimliga förutsättningar att bedriva sina verksamheter på ett så normalt och fungerande sätt som möjligt. De restriktioner som har införts i samband med coronapandemin innebär för de flesta av Visitas medlemsföretag mycket allvarliga begränsningar i och i vissa fall ett fullständigt omöjliggörande av driften av verksamheten, dvs. i praktiken ett näringsförbud.

Visita har under lång tid framfört att det måste vara högt prioriterat att lätta på eller helt upphäva de restriktioner som finns så snart det bedöms vara möjligt och rimligt ur ett smittskyddsperspektiv. Det behövs i det sammanhanget också en konkret och tydlig plan framåt från såväl politiken som från myndigheterna samt ett aktivt arbete i dialog med näringen för när och hur sådana förändringar ska ske, så att företagen successivt och under ansvarstagande former kan återstarta sina verksamheter och bidra till sysselsättning.

Visita har en pågående dialog med Folkhälsomyndigheten beträffande dessa frågor och vi ser tydligt vikten av att utöka och intensivifiera denna dialog för att löpande och regelbundet klarlägga hur vi och våra medlemsföretag på bästa sätt kan bidra till att lättnader i restriktioner kan ske snarast möjligt.

Restriktioner får inte vara mer ingripande än nödvändigt och behovet av dem måste omprövas löpande

Visita vill betona den stora vikten av att nödvändigheten av olika typer av restriktioner samt omfattningen av och innehållet i dem alltid övervägs mycket noggrant. Mer omfattande och långtgående restriktioner än vad som verkligen bedöms vara nödvändigt och proportionerligt för att motverka smittspridning måste undvikas. Och på motsvarande sätt som det måste ske en noggrann avvägning av behovet av införande av olika restriktioner är det av stor vikt att de också bedöms och omprövas löpande.

Så snart regler som på olika sätt begränsar eller hindrar verksamheterna inte längre kan motiveras måste de också upphävas.

Avvakta med bedömningen av om en förlängning av lagarna är nödvändig

Visita har stor respekt och förståelse för att åtgärder behöver vidtas för att motverka spridning av covid-19 och att sådana behov kan komma att föreligga under ytterligare tid framöver. Vi ifrågasätter dock starkt huruvida det redan nu är rimligt och möjligt att bedöma att det finns anledning att förlänga giltigheten av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen efter den 30 september 2021.

Bedömningen av om eventuella förlängningar av dessa lagars giltighetstid bör anstå och inte genomföras redan nu. Detta för att en bedömning av sådant behov ska kunna ske i bättre relation till den verkliga utvecklingen av situationen beträffande spridningen av covid-19. Det är svårt att se att det redan nu kan bedömas huruvida det om mer än fem månader finns behov av att förlänga lagarnas giltighet ytterligare fyra månader.

Med tanke på den mycket stora påverkan de restriktioner som med stöd av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och covid-19-lagen har meddelats genom anslutande förordningar och föreskrifter från Folkhälsomyndigheten har på företagens möjligheter att bedriva sina verksamheter är det av oerhörd vikt att ett beslut om förlängning inte tas utan att behovet och eventuella alternativ noggrant övervägs.

Om ställningstagande till beslut om en eventuell förlängning av lagens giltighetstid anstår ytterligare en tid finns det också utrymme för dialog med näringen i syfte att diskutera behovet av förlängningen och eventuella förändringar i regelverket. Visita önskar naturligtvis delta i en sådan dialog.

Inför ett system för tät och regelbunden bedömning av behovet av restriktioner

Om de aktuella lagarnas giltighetstid förlängs måste det samtidigt införas ett konkret och adekvat system för löpande utvärdering av behovet av de restriktioner som lagarna, anslutande förordningar och Folkhälsomyndighetens föreskrifter medför för företagen. Utvärdering/bedömning bör förslagsvis ske åtminstone var 14:e dag i samverkan mellan den politiska nivån, myndigheterna och Visita.

Åtgärder för att förhindra smittspridning måste anpassas efter det rådande läget och inte vara mer långtgående än vad som är nödvändigt. För att detta ska uppnås – vilket är av största vikt – krävs också ett aktivt arbete för att löpande bedöma vilka restriktioner som är nödvändiga och vilka som kan upphävas eller förändras.

Regelbundna ”kontrollstationer” där restriktionernas fortsatta varande och utformning vägs mot smittspridningsläget i samhället måste inrättas, med målsättningen att inga restriktioner som inte är klarlagt nödvändiga ska finnas kvar. Särskilt viktigt är då förstås att redovisa, bedöma och utgå från hur smittspridningsläget bedöms vara på serveringsställen. Visita känner för närvarande inte till att eller i vilken utsträckning någon spridning av covid-19 överhuvudtaget har skett på serveringsställen eller – om så är fallet – huruvida det har skett spridning i större utsträckning på serveringsställen än i andra typer av verksamheter. Vi har inte sett någon redovisning som tyder på detta, utan tvärtom visar redovisad statistik och uttalanden från Folkhälsomyndigheten att

spridning av covid-19 på restauranger och andra serveringsställen skett endast i försvinnande liten omfattning.

I detta sammanhang bör det också tydligt konkretiseras vilka egentliga parametrar det är som avgör hur behovet av restriktioner avvägs. Dvs. vilka mätetal/tendenser är det egentligen som avgör om restriktioner behövs och hur dessa i så fall ska utformas? I nuläget är det oklart för Visita och våra medlemsföretag vilka faktorer som är avgörande i dessa avseenden och därmed i princip omöjligt att följa utvecklingen på ett relevant sätt och förstå på vilka grunder olika bedömningar i detta avseende görs. Detta medför också bristande rättssäkerhet och en snedvridning av konkurrensen i förhållande till andra typer av verksamheter i andra sektorer, där inga egentliga begränsningar eller restriktioner gäller.

Här ska även framhållas att Folkhälsomyndigheten genom föreskrifter och allmänna råd i anslutning till lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder har detaljreglerat de aktuella restriktionerna. Folkhälsomyndigheten bör ha tydliga instruktioner om att utvärdera nödvändigheten av de olika delarna av dessa restriktioner och att så snart det kan ske genomföra lättnader i dem. Även om en förlängning av lagarnas giltighetstid som sådan skulle beslutas måste det tydliggöras och ombesörjas att de restriktioner som idag gäller skyndsamt lättas på av Folkhälsomyndigheten så snart det är möjligt ur smittspridningssynpunkt.

Högst önskvärt vore vidare att behovet av restriktioner i den utsträckning det är möjligt anpassas efter regionala/lokala variationer i landet, så att olika typer av restriktioner när det är nödvändigt införs och när behov inte längre finns upphävs utifrån faktiska förhållandena i aktuellt område. En högre flexibilitet i restriktionernas införande, utformning och upphörande krävs. Detta för att undvika att verksamheter i onödan drabbas av generella restriktioner som gäller över hela landet trots att de i själva verket inte är motiverade eller inte behöver ha samma ingripande utformning på alla platser utifrån smittspridningsläge m.m.

Vid en förlängning av lagarnas giltighetstid bör det framgå att lagarna ska upphävas så snart det kan konstateras att de inte längre är nödvändiga

Företagens stödbehov ökar ytterligare om olika restriktioner förlängs

Visita vill återigen framhålla att det redan nu föreligger ett mycket stort och akut behov av att förlänga och utöka olika statliga stödåtgärder för företagen i besöksnäringen, för att stötta dem igenom krisen och rädda arbetstillfällena. Om olika typer av restriktioner förlängs ytterligare i stället för att lättas på är det ofrånkomligt att de redan drabbade företagen i än högre grad kommer att behöva ännu mer omfattande, förbättrat och förlängt ekonomiskt stöd.

De stödåtgärder som hittills har införts har haft uppenbart svårt att nå ut till många företag i besöksnäringen i tillräckligt hög omfattning och efter att olika typer av restriktioner de senaste veckorna har skärpts ytterligare är läget än mer akut. Sverige står inför en reell risk för massarbetslöshet, inte minst bland unga och utlandsfödda, mot bakgrund av hur restriktionerna slår mot besöksnäringen. Mot denna bakgrund behöver akuta stöd betalas ut i anslutning till aviseringen av varje restriktion i förhållande till den ekonomiska konkreta skadan för att motverka en hotande konkursvåg och rädda arbetstillfällena.

Med vänlig hälsning

Jonas Siljhammar
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist Branschjuridik